

magazine

KIES **KLEUR**
IN GROEN

Medy van der Laan:

Diversiteitsbeleid ook op de
agenda van topsectoren

Uitgelicht:

Arbeidsmarkt en diversiteit

Groen onderwijs in Marokko:
Le Maroc Vert

inhoud

3 Echt!

Van de eindredactie

4 Door de bril van

Medy van der Laan en haar blik op Kies Kleur in Groen

5 Gülsen Yaslar genomineerd voor etnische zakenvrouw van het jaar

Foto-impressie

7 Kies Kleur in Groen in 2011/2012

De activiteiten voor het komende studiejaar

10 Arbeidsmarkt en diversiteit – In beeld komen

Diverse deskundigen aan het woord over de groene arbeidsmarkt

15 De Bazar

Tips voor lespakketten, tentoonstellingen, boeken en nog veel meer

16 Le Maroc Vert - Groen Marokko

Reisverslag van de studiereis naar Marokko

20 Van tolereren naar respecteren

Een verslag van een roze dag tijdens de Diversiteitsweek op het Clusius college

22 Cherry Blossom

23 Column Kaka-iigee

'Tegen meiden' door Esther Wouters

24 De Praktijk van diversiteit

De broers Mimoun en Mustapha houden niet van binnen zitten

26 Cultuurshock voor tuinbouwplegers

Groen onderwijs op excursie in de Bijlmer

28 Kies Kleur in Groen Award

Doe mee en win één van de twee awards!

Echt!

Een paar maanden geleden kregen we een e-mail van het ISSN Centrum Nederland. 'Heden heeft het ISSN Centrum Nederland een door u seriële uitgegeven publicatie geregistreerd en van een ISSN voorzien'. WOW dacht ik. Ons Kies Kleur in Groen Magazine heeft nu écht een eigen geregistreerd nummer. Nu is het echt!

Ik hou heel erg van echt. Voor Turkse delicatessen rij ik graag even om langs de Turkse winkel. Ik kampeer liever vrij in de natuur dan dat ik me moet vermaken in een all inclusive resort. Liever het boek dan de film. Beter een goed gesprek dan prietpraat en schone schijn. En liever de Bijlmer dan het Gooi! (maar daarover verderop in dit nummer meer).

Voor Kies Kleur in Groen worden nog wel eens de wenkbrauwen gefronst. Zijn de intenties van de scholen wel echt en gemeend? Willen we echt meer kleur in groen? Voor het antwoord op deze vraag, kijken we in dit Magazine naar het bedrijfsleven. Daar doet het beroepsonderwijs het tenslotte voor: we leiden mensen op voor de groene sector. In dit nummer dan ook veel verhalen over die praktijk. Van een succesverhaal (we grepen net mis bij de uitverkiezing voor Etnische Zakenvrouw van het Jaar), een analyse van diversiteit op de arbeidsmarkt, tot aan enthousiaste rolmodellen, werkzaam in de groene wereld.

En wat blijkt? Men is eigenlijk helemaal niet zo met het vraagstuk bezig. De sector wil gewoon goede mensen op de goede plek en het maakt niet uit of ze een kleurtje hebben, van stad of platteland komen, anders denken, enzovoort. En eenmaal aan de slag, is het de normaalste zaak van de wereld en is zowel werknemer als werkgever bijna verbaasd dat anderen het bijzonder vinden. Oké, het aandeel kleur in de groene sector is nog niet erg groot. Maar als het er is, is het wel echt én heel normaal. En dan niet omdat het sociaal wenselijk is, maar omdat iedereen welkom en nodig is.

De roep om gekwalificeerd personeel uit alle lagen van de bevolking is concreet en echt, meer dan ooit. Diversiteit op de arbeidsmarkt is geen keuze meer, maar een gegeven (Sociaal Economische Raad). Daar kan en wil het groene onderwijs niet omheen. Gelukkig dan maar, dat we er ook een heel echt blad over maken!

Mirjam Kuggeleijn, communicatieadviseur
AOC Raad en eindredacteur van het Kies Kleur in Groen
Magazine.

Medy van der Laan

Voorzitter AOC Raad

**KIES KLEUR
IN GROEN**

Actieplan Kies Kleur in Groen
Culturele diversiteit in een
internationale groene context

TEKST: MIRJAM KUGGELEIJN
FOTOGRAFIE: MARION KLERKEN

door de bril van

Iedereen kijkt met andere ogen naar Kies Kleur in Groen. Soms geeft het opzetten van een andere bril ineens een hele andere, ruime blik. In 'Door de bril van' kijken we door de ogen van één van onze lezers naar het project.

Diversiteitsbeleid heeft voor mij alles te maken met open staan voor iets dat anders is dan je gewend bent. Het open kunnen zijn voor mensen die anders zijn dan jezelf. Niet oordelen over seksuele geaardheid, afkomst of levensstijl. Onze samenleving is heel divers en we leven en werken samen.

Iedereen is welkom in het groene onderwijs, maar in de praktijk weten nog te weinig stedelijke jongeren ons te vinden. Dat moet anders. En niet alleen vanuit die idealistische gedachte, maar ook omdat er een economische noodzaak is. We hebben straks echt alle Nederlanders nodig om de vacatures te vervullen in de groene sector. Dat lukt niet zonder een bredere doelgroep aan te spreken.

In de overleggen van de Topsectoren (het ministerie van EL&I heeft onder meer de sectoren Agrofood en Tuinbouw aangewezen als cruciale leveranciers voor de Nederlandse economie) praten we hier ook over. Diversiteitsbeleid moet hier ook zeker op de agenda komen. Zelf ben ik trekker bij het thema 'onderwijs

en arbeidsmarkt'. Daar is het imago van de sector en het onderwijs een belangrijk aandachtspunt. Dat imago moet beter, alle mensen moeten zich thuis voelen. Zowel in het bedrijfsleven als op de AOC's.

De eerste keer dat ik met diversiteitsbeleid in aanraking kwam, was bij de arbeidsmarktcampagne 'Werken bij het Rijk, als je verder denkt'. Belangrijk was echt verbinding te maken met netwerken in de diversiteitsgroepen. Autochtonen moeten niet alleen gaan bedenken wat goed diversiteitsbeleid is, dat moet samen met netwerken uit bijvoorbeeld de Turkse of Marokkaanse gemeenschap. Maak echt contact in de regio! En het is cruciaal dat het management en de besturen van de AOC's het

beleid omarmen. Zij moeten de gedachte verder verspreiden naar iedereen die in het groene onderwijs werkt.

'Het gaat om open staan voor het andere'

Het is goed dat we hier met z'n allen aan werken in een project als Kies Kleur in Groen. Ik hoop van harte dat het project zichzelf met de tijd overbodig maakt. Dat het over een tijdje gewoon vanzelfsprekend is dat iedereen zich thuis voelt in het groene domein. ■

Gülsen Yaslar

genomineerd Etnische Zaken Vrouw Nederland 2011

Tijdens een slijk en kleurrijk galadiner in het Rotterdamse WTC werd bekend gemaakt wie de Etnische Zaken Vrouw Nederland 2011 werd. De titel ging naar Drs. Sherida Sumter, Apotheker en Directeur eigenaar van Buytenwegh Apotheek in Zoetermeer.

TEKST: ESTHER WOUTERS | FOTOGRAFIE: MARION KLERKEN

Gülsen Yaslar en Jörgen Raymann kijken naar het filmpje waarin de onderneming Melissa Bloemen en Kado's wordt belicht

Maar als er een publieksprijs was geweest, had Gülsen die ongetwijfeld gewonnen. 'Als ik een bloem in mijn handen heb, heb ik de hele wereld in mijn handen', zei ze tegen het publiek, dat dolenthousiast op haar oprechte passie voor groen en opleiden reageerde. Vertegenwoordigers van Aequor, VBW, LTO Noord, Ministerie EL&I en Stoas Hogeschool waren bij het galadiner aanwezig om Gülsen Yaslar te steunen. Met de plaatsen aan de dinertafel sponsorde Aequor direct het evenement.

Er schoven diverse Kies Kleur in Groen rolmodellen (Turkse Nederlanders die in het groen werken) aan. Zo werd het een sfeervolle netwerkgelegenheid met zelfs nog tijd om na het eten te dansen op Trafassi's 'Kleine wasjes, grote wasjes'. Presentator Jörgen Raymann zorgde de hele avond voor lachsalvo's. De positieve en energieke sfeer van dit evenement laat beter in beelden dan in woorden vangen. Daarom op de volgende pagina een foto-impressie. >

Ahmed Aboutaleb, burgemeester van Rotterdam, speechte bevestigend en was de hele avond betrokken aanwezig.

Tijdens het galadiner werd aan de door Aequor gesponsorde tafel geanimeerd gesproken over etnisch ondernemerschap en de meerwaarde voor de groene sectoren en onderwijs.

'Als ik een bloem in mijn hand heb, is het alsof ik de hele wereld vasthoud', zei Gülsen tegen het publiek. Haar passie voor het vak spatte ervan af - het publiek was gegrepen.

En er was ook nog gelegenheid om te dansen op de klanken van Trafassi "kleine wasjes, grote wasjes, doe ze in de - wasmachien".

Een commissie onder leiding van Loek Hermans koos de winnares. Sherida Sumter, apotheeker uit Zoetermeer, werd uiteindelijk Etnische Zaken Vrouw Nederland 2011.

Voor kandidaten en het publiek was het EZVN galadiner een kleurrijk en inspirerend evenement

Het juryrapport

Gülsen Yaslar, directeur-eigenaar van Melissa-bloemen en kado's, gevestigd te Hengelo

In haar bedrijf onderscheidt Gülsen Yaslar zich door haar passie voor bloemen en de zeer eigen wijze waarop zij haar bloemenzaak inricht en runt. Tevens heeft zij een gedrevenheid om haar passie en kennis over te dragen op anderen. Naast het perfectioneren van de bloemsierkunst richt zij zich op het geven van workshops en de begeleiding van leerlingen. In 2008 ontving zij de MKB award beste groene leerbedrijf. In haar bedrijf staat de zorg voor milieu hoog aangeschreven. Zij is in staat de elementen People, Profit en Planet in een dermate mooi driehoeksverband te combineren en te harmoniseren dat zij volledig voldoet aan de kwalificaties voor het maatschappelijk verantwoord ondernemen. Door deze aanpak en haar scherpe financiële inzichten wordt de continuïteit maar ook de winstgevendheid van het bedrijf bevorderd. Haar leerbedrijf is nauw betrokken bij de ontwikkelingen in het beroepsonderwijs en Gülsen Yaslar is inmiddels met haar bedrijf ook in Turkije, haar geboorteland, zakelijk actief. ■

Gülsen Yaslar werd met haar onderneming in 2008 groen leerbedrijf van het jaar. Ze is sinds die tijd actief rolmodel voor Kies Kleur in Groen en laat allochtone jongeren in haar atelier kennis maken met het bloemenvak.

Activiteiten

Kies Kleur in Groen 2011/2012

Schooljaar 2011/2012 is het derde loopjaar van het landelijk programma Kies Kleur in Groen. Deelnemende locaties hebben inmiddels flinke stappen gezet richting de finishfoto van Kies Kleur in Groen, zo blijkt uit de externe monitor. Het draagvlak voor Kies Kleur in Groen is groot bij de groep projectleiders, communityleden en contactpersonen op locaties. Bij de grote groep docenten maar ook bij locatiemanagers is Kies Kleur in Groen nog niet breed bekend. Bij hen is het draagvlak voor de doelen van Kies Kleur in Groen dan ook minder ontwikkeld. De meeste locaties hebben vooral aandacht voor meer diversiteit in het curriculum. Ook wordt er fors aan meer instroom van niet westerse allochtone jongeren gewerkt. Aandachtspunt blijft de 'externe oriëntatie' van de scholen. Ook vinden scholen zelf dat mbo-leerlingen nog onvoldoende interculturele en internationale competenties opdoen tijdens hun vakopleiding.

TEKST: ESTHER WOUTERS | FOTOGRAFIE: FORUM

Belangrijk dit jaar

- > Uitvoeren, evalueren en bijstellen van beleid en activiteiten.
- > Diversiteitgroepen waarop het beleid zich richt laten meedenken en meewerken (inclusief denken en doen).
- > De hele school, ook managers en docenten goed betrekken en werken aan draagvlak.
- > Aandacht voor interculturele competenties in het MBO.

Activiteiten dit jaar

Ook dit jaar zijn er weer tal van activiteiten. Onderstaande lijst is niet volledig; kijk daarom regelmatig op de website van Kies Kleur in Groen voor aankondiging en aanmelding van alle activiteiten.

Manifestatie Kies (én Kijk) Kleur in Groen

Dit jaar vindt de Manifestatie Kies (én Kijk) Kleur in Groen plaats op 28 maart in Almere. Tijdens de Manifestatie wordt zichtbaar wat er allemaal aan moois op locaties gebeurt in het kader van Kies Kleur in Groen. Dit jaar zal ook de focusgroep gelanceerd worden, u kunt kennismaken met sleutelfiguren uit culturele groepen die bereid zijn mee te denken met u over diversiteit. Er zijn verschillende workshops waarin dieper op thema's wordt ingegaan, zoals diversiteit en internationalisering. Tijdens de Manifestatie wordt ook de KKIG Award uitgereikt (zie verderop in dit nummer). >

> [Meer informatie bij Esther Wouters](mailto:ewouters@aequor.nl)
ewouters@aequor.nl

'Keur aan activiteiten voor komend schooljaar'

Methodiekbeschrijving voor 'Mijn Klas Jouw Klas' en 'Jij mag het zeggen'

In de afgelopen jaren heeft FORUM op diverse schoollocaties uitwisselingen van leerlingen en debatten georganiseerd. Dit jaar wordt gewerkt aan de overdracht van deze methodieken naar scholen. Daarvoor heeft FORUM een methodiekbeschrijving gemaakt van beide activiteiten. De methodiekbeschrijving is op te vragen bij het Kennis- en informatiepunt Kies Kleur in Groen. Scholen kunnen de activiteiten met de methodiekbeschrijving zelfstandig organiseren. Scholen die het nog niet helemaal zelf willen organiseren, kunnen vanuit hun Kies Kleur in Groen-budget ondersteuning bij FORUM inkopen.

> [Meer informatie bij Serdar Ucar](#)
s.ucar@forum.nl

Inspiratiesessies in het Glazen Huis

Twee keer per jaar schuiven bestuurders, beleidsmedewerkers en managers uit het groen onderwijs aan de ronde tafel van het Glazen Huis aan. Samen met communityleden en projectleiders van Kies Kleur in Groen wordt een thema toegelicht en bediscussieerd. De bijeenkomst wordt altijd afgesloten met een gezamenlijk diner. Op 28 november is de volgende inspiratiesessie met als onderwerp: 'Diversiteit, Compassie en Inclusief denken'.

> [Meer informatie bij Maaike Vonk](#)
m.vonk@stoashogeschool.nl

Docententrainingen

In januari 2012 gaat het 'Train de docenten - diversiteit voor docenten' programma van start. De training wordt op basis van open inschrijving georganiseerd en vindt plaats bij Stoas Hogeschool in Wageningen.

Deze training beoogt docenten bewust te maken van de meerwaarde van diversiteit en hen te leren hoe ze om kunnen gaan met verschillen, zowel verschillen tussen docenten als verschillen binnen de leerlingenpopulatie. Dit 'train-de-docenten'-programma zal de docenten de kennis en vaardigheden geven om bewust te worden van hun eigen opvattingen en gedrag inzake diversiteit en verschillende aspecten van diversiteit binnen de eigen instelling te zien, benoemen en te benutten. De aanpak is gericht op verandering bij de docenten op drie niveaus: houding, kennis & inzicht en vaardigheden. Om een werkelijke verandering in het gedrag van docenten te bewerkstelligen, zullen de docenten opdrachten meekrijgen om naar buiten te treden; in dialoog te gaan met anderen; onbekende terreinen te bewandelen en nieuwe netwerken aan te boren.

> [Meer informatie bij Maaike Vonk](#)
m.vonk@stoashogeschool.nl

Gespreksbijeenkomsten voor PR & Marketing-medewerkers

Op dit moment wordt er ook hard gewerkt aan de organisatie van een dag voor PR & Marketing-medewerkers. Per regio (4 of 5 in heel Nederland) zal er een dag gepland worden waarop deze medewerkers in contact worden gebracht met de regionale interculturele organisaties. Door contact te leggen met deze organisaties kunnen de PR-medewerkers onder andere de school en pr-materialen bekijken door de ogen van diverse culturen. De bijeenkomsten zullen plaatsvinden vanaf januari 2012.

> [Meer informatie bij Maaike Vonk](#)
m.vonk@stoashogeschool.nl

Structurele samenwerking groen onderwijs met toeleverende concentratiescholen

FORUM besteedt dit jaar aandacht aan de ondersteuning van groene scholen bij actief benaderen van toeleverende concentratiescholen. Het gaat om het ondersteunen van groene vmbo-scholen bij het benaderen van zwarte basisscholen en groene mbo-scholen bij het benaderen van zwarte vmbo-scholen. Doel is om structurele samenwerking tot stand te brengen.

> [Meer informatie bij Serdar Ucar](#)
s.ucar@forum.nl

Kies Kleur in ... Turkije

In 2012 wordt op landelijk niveau gevierd dat Nederland en Turkije 400 jaar handels- en diplomatieke betrekkingen met elkaar hebben. Een mooie gelegenheid om vanuit het groene onderwijs activiteiten met Turkije te ondernemen en deze te benutten voor doelstellingen in het kader van Kies Kleur in Groen. Zoals het bevorderen van internationale competenties bij leerlingen en werving van Turks-Nederlandse jongeren. Kies Kleur in ... Turkije behelst een competitie waarbij 3 locaties een startsubsidie van € 5.000,- kunnen winnen om hun project met Turkije uit te gaan voeren.

> [Meer informatie bij Esther Wouters](#)
ewouters@aequor.nl

Schoolbrede bijeenkomsten

U wilt op de locatie een schoolbrede bijeenkomst Kies Kleur in Groen. U bepaalt het doel van en organiseert de bijeenkomst. Kies Kleur in Groen zorgt voor de juiste mensen, werkvormen, inhoud. Een schoolbrede bijeenkomst kan bijvoorbeeld als doel hebben: dat iedereen weet wat Kies Kleur in Groen is; wat ons diversiteitsbeleid inhoudt; wat we gaan doen; wat hij of zij daar aan kan bijdragen.

> [Meer informatie bij Gertrude van den Brink](#)
gjvanden.brink@wellant.nl

Kennis- en Informatiepunt Kies Kleur in Groen

Het Kennis- en Informatiepunt Kies Kleur in Groen wordt bemenst door FORUM en is in principe te bellen voor elk vraagstuk op het terrein van etnisch-culturele diversiteit. Van praktische vragen tot schoolbrede kwesties en dilemma's. Het Kennis- en informatiepunt ondersteunt bij het beantwoorden van deze vragen, biedt advies of een aanbod om locaties te ondersteunen.

> [Meer informatie bij Serdar Ucar](#)
s.ucar@forum.nl

Kies Kleur in de Klas

Een van de uitgangspunten van Kies Kleur in Groen is, dat iedereen op elk moment iets kan doen aan diversiteit. Daar past het project Kies Kleur in de Klas bij. Bij Kies Kleur in de Klas gaat het om projecten waarbij docenten en leerlingen samen werken aan meer culturele diversiteit in de klas. Ervaring met culturele diversiteit is niet nodig en de projecten mogen kleinschalig zijn. Wanneer het project is goedgekeurd, uitgevoerd, afgerond en geëvalueerd, krijgt de indiener een beloning van € 250,-.

> [Meer informatie op](#)
www.kieskleurindeklas.nl en
[Koen Groenleer - cjs.groenleer@wellant.nl](mailto:Koen.Groenleer@cjs.groenleer@wellant.nl)

Focusgroepen

Van 'praten over' naar 'praten met'. Dat is de doelstelling van de focusgroepen. Aan zo'n 40 mensen die sleutelfiguur zijn in een bepaalde culturele groep, wordt gevraagd of ze zich voor een tijd aan de groene sector willen verbinden. Wilt u uw beleid en ideeën toetsen aan de realiteit of in gesprek met mensen inspiratie opdoen voor de uitvoering, dan kunt u leden van de focusgroep vragen u hierbij te ondersteunen.

> [Meer informatie bij Nafize Sener](#)
nsener@aequor.nl

Even voorstellen

FORUM, Instituut voor Multiculturele Vraagstukken, is nauw betrokken bij Kies Kleur in Groen. Voor de scholen is er sinds half september een nieuw aanspreekpunt: Serdar Ucar. Zelf in het bezit van groene vingers én trots op de agrarische achtergrond van zijn ouders.

Serdar heeft zijn expertise eerder toegepast op de terreinen van onderwijs, arbeidsmarkt en zorg. De meeste werkervaring op deze terreinen heeft hij bij FORUM opgedaan, daarnaast is hij ook maatschappelijk actief. Het zit in zijn bloed om naar gelijke kansen voor iedereen te streven en hij is een veranderaar. Alles begint op organisatieniveau maar uiteindelijk leiden veranderingen in organisaties tot maatschappelijke veranderingen. Daar is het hem om te doen. "Wanneer ik het gevoel heb dat ik daadwerkelijk iets in beweging heb gekregen op scholen, dat er straks meer allochtone jongeren instromen en ik daar een bijdrage aan heb mogen leveren, dan zijn we heel tevreden."

Serdar Ucar legt uit hoe FORUM kan helpen bij Kies Kleur in Groen op de scholen. "We hebben twee methodiekbeschrijvingen die bijna klaar zijn. Scholen kunnen met deze methodieken zelf debatten organiseren zoals in 'Jij mag het zeggen' en uitwisseling van leerlingen zoals in 'Mijn klas jouw klas'. Verder gaan wij natuurlijk door met het Kennis- en Informatiepunt."

Activiteiten met ouders

Daar kan iedereen terecht voor alle vragen over culturele diversiteit (030- 297 43 21). Dit jaar gaan we ook intensiever met ouders aan de slag. We koppelen allochtone ouders van basisschoolkinderen aan

Serdar Ucar

autochtone ouders van groene scholen in het voortgezet onderwijs. Verder blijven we allochtone ouders ook voorlichten, door ze op groene scholen rond te leiden. Via deze allochtone ouders, die soms de nodige vooroordelen hebben, is een hele nieuwe wereld te winnen. Het is erg belangrijk dat juist de ouders het belang van groenonderwijs inzien, zodat ze samen met hun kinderen bewuster onderwijs- en loopbaankeuzes maken. Nieuw is dit jaar de integrale aanpak. Als er op een locatie echt een intensiever traject nodig is om met zijn allen de omslag naar meer diversiteit binnen de school te maken, kunnen we dat intensieve traject nu ook verzorgen. Ook werken we mee met de schoolbrede bijeenkomsten van de coördinatiegroep van Kies Kleur in Groen. Activiteiten genoeg, dus aarzel niet om contact met ons op te nemen!" ■

> [Meer informatie bij Serdar Ucar](#)
s.ucar@forum.nl

A man with dark hair and a beard, wearing a dark jacket and a striped scarf, is crouching in a greenhouse. He is holding a bunch of red cherry tomatoes in his hands. The greenhouse structure is visible in the background, with rows of plants in the foreground.

‘Ik vind het belangrijk
dat Turkse agrarische
ondernemers zichtbaar zijn’

Zülküf Yilmaz

Lees het volledige verhaal van
deze Turkse ondernemer op
www.kieskleuringroen.nl

Arbeidsmarkt en diversiteit In beeld komen

De groene arbeidsmarkt en diversiteit. Die relatie heeft twee kanten. Zijn mensen van bepaalde doelgroepen geïnteresseerd in groene sectoren, zoals voeding of tuinbouw, waar nog de meeste arbeidskansen zijn? En aan de andere kant: zijn de bedrijven geïnteresseerd? Denken ze eigenlijk wel aan andere doelgroepen waar ze personeel kunnen zoeken? In de groene sectoren lijkt dat nog tegen te vallen.

TEKST: TON VAN DEN BORN | FOTOGRAFIE: MARION KLERKEN

Het bedrijfsleven denkt, als het gaat om personeelswerving, niet direct aan diversiteit. Allochtonen, vrouwen, mensen met een beperking of 55-plussers komen pas in beeld als de nood hoog is. Dat zegt Bernadette Dijkstra, onderzoeker bij

'In veel sectoren dreigt tekort'

Aequor Arbeidsmarktonderzoek. "Maar die noodzaak is er", vervolgt ze. "In veel sectoren dreigt tekort en je hebt overal te maken met vergrijzing. Pas op het allerlaatst realiseren veel bedrijven dat er nog alternatieven zijn."

Misschien helpt het als je bedrijven kunt laten zien dat ze ook aan andere doelgroepen kunnen denken dan de twintigjarige

blonde man. Aequor wil daar wel een rol in spelen, maar, zegt Dijkstra, "het is best lastig voor bedrijfsadviseurs - de functionarissen die vanuit Aequor bedrijven adviseren over scholing en praktijkleren - om die boodschap door te geven als ze er nog relatief weinig feeling mee hebben."

Aequor Arbeidsmarktonderzoek inventariseert de huidige en de te verwachten situatie op de arbeidsmarkt in de groene sectoren, uitgesplitst per sector en per regio. Ze hebben net een prognose van de tekorten in 2016 gepubliceerd. "Het zijn inschattingen die nog kunnen veranderen; toch zie je wel bepaalde trends en ontwikkelingen. Dan is de vraag: hoe reageer je daarop?"

"We zijn bijvoorbeeld met de zuivel in gesprek. Daar verwachten ze duizenden

mensen tekort. Er zijn weliswaar ook duizenden werklozen, bijvoorbeeld onder vrouwen die parttime werk zoeken of allochtonen waar de werkloosheidscijfers altijd bovengemiddeld zijn. CBS heeft dat goed in kaart. Maar hoe kun je de match maken?" Er zitten altijd twee kanten aan: belangstelling van doelgroepen voor de sector en belangstelling van de sector voor die doelgroepen. Overigens is, aldus Dijkstra, zo'n afstemming gemakkelijker regionaal dan landelijk te realiseren.

Kinderopvang

Waar zie je de problemen, in welke groene sectoren dreigen er tekorten? Dijkstra noemt drie sectoren: teelt, veehouderij en voeding. "Er is veel ongeschoold werk in de teelt", zegt Dijkstra. "Seizoensplukkers bijvoorbeeld. Maar het kromme is dat er veel mensen uit Polen inspringen." >

Bernadette Dijkstra onderzoeker bij Aequor Arbeidsmarktonderzoek

Volgend jaar gaat dat waarschijnlijk veranderen, want die Poolse werknemers kunnen een volgend seizoen misschien zo in Duitsland aan de slag.” Teeltbedrijven zullen niet alleen moeite hebben om gekwalificeerd personeel te vinden, maar ook mensen voor de oogst.

Dan de veehouderij. Ook daar worden tekorten verwacht, maar aan de andere kant zie je dat de werkgelegenheid afneemt omdat bedrijven stoppen, bijvoorbeeld in de varkenshouderij. Het is soms lastig om oorzaak en

‘Het is soms lastig om oorzaak en gevolg aan te wijzen’

gevolg aan te wijzen. Is er weinig belangstelling voor een veehouderijopleiding omdat er weinig perspectief is op werk of stoppen bedrijven omdat er geen personeel meer is? Waarschijnlijk is het ingewikkelder dan dit en zijn er meer invloeden op de situatie in de sector.

De voeding roept al jaren om goed opgeleid personeel. Maar er is ook veel ongeschoold werk of er worden mensen aangenomen die een bedrijfsopleiding krijgen

of in een bbl-traject terecht komen. Dat werkt anders dan bijvoorbeeld in de hoveniersbranche, legt Dijkstra uit. “Daar vragen ze bij nieuw personeel altijd wel om een bepaalde kwaliteit.”

Maar ook al hoeft je misschien niet geschoold te zijn, dan zijn er bij veel voedingsbedrijven nog andere mogelijke barrières. Denk bijvoorbeeld aan de ouders die moeilijk zitten vanwege de kinderopvang. De voedingsindustrie vindt parttime werk lastig, maar als ze echt mensen zoeken, zouden ze flexibiliteit in hun werktijden kunnen overwegen of een kinderopvang op de werkplek organiseren.”

Informeel circuit

Per sector zijn er vanzelfsprekend verschillen en per sector verschilt vaak ook de doelgroep, bijvoorbeeld omdat er meer vrouwen werken, omdat de mogelijkheden voor mensen met een beperking anders liggen of omdat de betreffende bedrijfstak zich vooral ver buiten de steden afspeelt.

Behalve vanuit de sectoren, kun je ook vanuit de doelgroepen denken. Dijkstra gaat de verschillende doelgroepen af. “Je kunt bedrijven wijzen op de mogelijkheden om in bepaalde functies mensen met een beperking op te nemen. Dat vraagt misschien wat extra’s, maar we willen met een project zoals Stagebox (zie www.doenerscoachen.nl) leerbedrijven tips geven hoe om te gaan met moeilijk plaatsbare leerlingen, leerlingen met gedragsproblemen.”

Voor allochtonen zijn er andere barrières. Veel vacatures in de groene sectoren worden opgevuld via een informeel circuit. Allochtonen vallen daar vaak buiten. Ze zijn ook vaker stadsbewoner. “Onbekendheid en onwetendheid spelen dan een rol”, zegt Dijkstra. “Onwetendheid aan beide kanten, want allochtonen beseffen niet dat

er vacatures zijn en bedrijven weten niet hoe ze die groep kunnen bereiken. En,” voegt ze eraan toe, “misschien speelt er in het bedrijfsleven een bepaalde mate van behoudendheid. Ze verwachten allerlei problemen binnen te halen: taalproblemen of andere problematiek, waarvoor ze terugschrikken.” Opvallend is wel dat er in de sector van groothandel en veiling relatief veel allochtonen zitten. “Misschien trekt de logistieke kant,” denkt Dijkstra. Ze doen dan bijvoorbeeld een bbl-opleiding. Voor participatie van 55-plussers zijn weer andere argumenten. Dijkstra: “Als bedrijf moet je ook uitdagend blijven voor werknemers. En je inzet kan ook zijn de kennis in het bedrijf, van de oudere mensen, door te geven. Denk aan de samenstelling van teams of ploegdiensten.” Dat zou misschien niet alleen gunstig zijn voor delen van kennis, maar ook vanwege de fysieke mogelijkheden.

Je kunt bedrijven dus wijzen op de voordelen die een gevarieerde personeelssamenstelling heeft. Aequor heeft zich daarin verdiept en ook de Sociaal-Economische Raad op verzoek van het ministerie van Binnenlandse Zaken en van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (zie kader). Maar dan ben je er nog niet. Ook het onderwijs moet worden gekeken. De instroom van allochtonen in het nieuwe Lentiz Life College in het zeer stedelijke Schiedam is veelbelovend. Bij de start van de Food Academy zijn er nog drempels.

Blanke jongens

Food Academy wil in Amsterdam een doorlopende leerlijn van mbo en hbo voor voeding creëren. Wellantcollege werkt daarin samen met Hogeschool Inholland en Wageningen UR. Het hbo-deel is dit jaar van start gegaan, maar het mbo slaagde er nog niet in om voldoende deelnemers te werven. Aldus Nancy

Hoksbergen, onderwijsontwikkelaar voor de Food Academy vanuit Wellantcollege. De meeste aankomende mbo'ers hadden hun keuze al gemaakt; daar beginnen ze immers al in het derde jaar vmbo mee. Bovendien blijft het imago van werk in de levensmiddelen een probleem. “Of ze hebben een negatief beeld van de sector of ze kennen het niet. Van niks tot negatief. Best opmerkelijk, want over de voeding waar ze dagelijks mee in aanraking komen, denken ze vaak wel positief. Willen jongeren van food hun werk maken, dan denken ze eerder aan een bakkerij of de horeca.”

“We hebben ons in onze werving zeker niet alleen op de blanke jongens gericht”, vervolgt ze. Hoeft ook niet, want aan voeding zitten, zeker in een stad als Amsterdam, ook culturele en religieuze aspecten. >

Meerwaarde diversiteit in personeel

‘U heeft een tekort aan personeel; heeft u wel gedacht aan diversiteit, want...’

- > Beter benutten van de arbeidsmarkt, want meer mogelijkheden om tekort aan personeel op te lossen; bovendien een beter imago als werkgever onder allerlei groepen en daardoor ook makkelijker aan personeel te komen.
- > Groei in afzetmarkt, want via medewerkers kan het bedrijf een breder publiek bereiken.
- > Betere bedrijfsvoering; de samenstelling van het personeel sluit beter aan op de samenstelling van de Nederlandse bevolking en daardoor zijn er mogelijk minder communicatieproblemen tussen personeel en klanten; binnen het bedrijf komen verschillende visies bij elkaar en dat kan nog eens leiden tot innovatie.
- > Meer voldoening; werken met verschillende mensen en culturen is verrijkend en levert veel op.

‘Jongeren weten niet dat we hier per dag 35 ton kaas maken met 3 mensen’

Serif Aktürk

Lees meer over Serif op www.kieskleuringroen.nl wall of fame

Begin september was er bijvoorbeeld de Foodnight in Amsterdam-Oost, een cultureel festival rondom voeding. Hoksbergen: “Het is belangrijk om op dit soort plekken naamsbekendheid op te bouwen.”

Ook in het hbo-deel van de Food Academy valt het nog tegen met diversiteit, reageert Gerry Kouwenhoven van Inholland. “Het was wel onze inzet, maar zoiets kost tijd.” Wat er volgens haar nodig is, is relaties met etnische ondernemers leggen, een positie in het netwerk zoeken en met elkaar samenwerken. Surinamers of Marokkanen laten zich in hun keuze vaak door familie en netwerken leiden; ze zoeken elkaar op. Wil je als groene sector mensen interesseren, dan moet je ver-

binding zoeken. En dat heb je niet zomaar voor elkaar.”

Ze wijst nog op een bijeenkomst in Amsterdam-West voor een groene werkplaats, een mogelijke stimulans hier. De groene werkplaats is bedoeld om met leerlingen en studenten van onder meer Wellant-college en het groene hbo vragen vanuit deze multiculturele wijk aan te pakken.

Want ook Kouwenhoven vindt zichtbaarheid een belangrijk punt. “Beleidsmakers vragen ons geregeld om ons bij allerlei initiatieven te laten zien. Maar het kan even duren voordat dit vruchten afwerpt en, wat je hoopt en verwacht in Amsterdam, er meer etnische diversiteit op de Food Academy te zien is.” ■

SER-advies over diversiteit in het personeelsbeleid

SER

Hoe kan diversiteit in het personeelsbestand bijdragen aan een betere organisatiecultuur? Die vraag kreeg de Sociaal-Economische Raad (SER) voorgelegd en in 2009 bracht ze advies uit aan de overheid. Een urgente vraag, stelde de SER, want de beroepsbevolking verkleurt en vergrijsd. Diversiteit is geen keuze meer, maar een gegeven.

Diversiteit is niet helemaal een andere naam voor doelgroepenbeleid. Het gaat om alle aspecten waarop mensen verschillen. In de praktijk wordt diversiteit in het personeelsbestand vaak toegespitst op een kenmerk zoals geslacht of etniciteit, maar er is een ontwikkeling te zien. In de jaren 70 en 80 lag de nadruk op gender (man-vrouw), sinds de jaren 90 op etniciteit en nu worden ook dimensies betrokken zoals arbeidshandicap, leeftijd en seksuele oriëntatie.

Een andere verandering is merkbaar in de motivatie. Voorheen waren motieven voor organisaties om bepaalde doel-

groepen binnen te halen meer moreel/ethisch, nu zijn ze vaak ook van bedrijfseconomische aard. De meerwaarde van diversiteit voor organisaties komt steeds meer voorop te staan. Bijvoorbeeld vanwege extra creativiteit en een grotere klantgerichtheid. Het stelt hen bijvoorbeeld beter in staat, zo is de verwachting, in te spelen op een toenemende diversiteit aan wensen en behoeften van hun klanten. De bedrijfseconomische effecten van diversiteit en diversiteitsbeleid zijn echter lastig meetbaar. Is er een causale relatie tussen een divers personeelsbestand en een hogere omzet en meer klanttevredenheid?

Er is ook nog een maatschappelijk motief, of macro-economisch, zoals de SER dit noemt. ‘Want aandacht voor de verschillende talenten, wensen en behoeften van werknemers vormt een onmisbare voorwaarde voor een meer evenwichtige arbeidsparticipatie van autochtonen en allochtonen, personen met en zonder

arbeidsbeperkingen, ouderen en jongeren, mannen en vrouwen en hoog- en laagopgeleiden. Oog voor diversiteit is daarmee van invloed op de instroom, doorstroom en het functioneren van (groepen) werknemers van wie de arbeidsinzet nu nog deels onbenut blijft.’

Een beleid gericht op doelgroepen kan onderdeel zijn van een diversiteitsbeleid, stelt de SER. ‘Integraal diversiteitsbeleid is in de benadering van de Raad een beleid dat ermee rekening houdt dat individuen op veel aspecten van elkaar verschillen en waarbij de uitdaging voor de organisatie is haar medewerkers met hun uiteenlopende kwaliteiten optimaal in te zetten in het belang van een duurzame ontwikkeling van de organisatie en van hen die daarin werkzaam zijn.’ De SER acht het van belang dat het Kabinet effectief beleid voert om zijn doelstellingen in arbeidsparticipatie van bepaalde groepen te realiseren.

de bazar

SAMENGESTELD DOOR GERTURDE VAN DEN BRINK

Er zijn diverse organisaties met vergelijkbare doelstellingen als Kies Kleur in Groen. Ook zij ontwikkelen materialen die scholen kunnen gebruiken voor leerlingen, docenten en ouders. Lespakketten, tentoonstellingen, boeken en nog veel meer. Het KKiG Magazine selecteert in elk nummer de mooiste, leukste en meest bruikbare tips. Ook een tip? Geef 'm door via info@kieskleuringroen.nl.

Het nieuw lespakket “Mij” is net uit. Het lespakket over identiteit is bedoeld voor derde klassers. Meer informatie en voorproefjes van filmpjes op de site van MIJ: http://www.centrum1622.nl/www/index.php?id=mij_info

Er is een **fototentoonstelling** over groen onderwijs in Turkije. Deze is gratis te gebruiken. Neem hiervoor contact op met Toon van der Ven van Stoas hogeschool. (t.vanderven@stoas.nl) Bij de tentoonstelling is lesmateriaal gemaakt, te vinden op de webiste van Kies kleur in Groen: <http://www.kieskleuringroen.nl/cms/paginas/leeractiviteiten/lesbrief-turkije.html>

Nieuwe website voor “opvoeders/docenten” over **omgaan met radicaliserende jongeren**.

Deze website biedt onmisbare informatie om goed met radicalisering om te gaan. Zowel thuis, op school als op straat. De expertise van FORUM is hier gebundeld en vertaald in dit handzame instrument voor ouders, docenten en professionals in het jeugdwerk. De site heet www.omgaanmetidealen.nl

Postertentoonstelling **‘Wat zeur je nou?! Discriminatie gestript’**.

Striptekenaars en cartoonisten geven hun humoristische visie op discriminatie. Dit lijkt vaak een zwaar onderwerp, maar strips en cartoons bieden de mogelijkheid om dit wat luchtiger te benaderen. Er zijn 16 posters te leen op A2 formaat. Meer informatie op www.art1.nl/tentoonstellingen.

De mediatheek van Art.1, kenniscentrum discriminatie Nederland, bevat meer dan 34.000 titels, waaronder lesmateriaal, studieboeken en audiovisueel materiaal. Hiermee is de media-

theek de grootste in Europa op het gebied van discriminatie. Iedereen is welkom om publicaties te lenen. Van veel titels is daarnaast een pdf-versie te downloaden in de vrij toegankelijke onlinecatalogus. Kijk voor meer informatie op www.art1.nl/mediatheek.

LE MAROC VERT: Groen Marokko

Als ik helemaal eerlijk ben, was mijn beeld van Marokko tot voor deze studiereis wel zo'n beetje als in dit intro van Shouf Shouf Habibi. Je ziet in de film een stoffig landschap en mannen in jurken met een puntmuts, terwijl de hoofdpersoon met zware ironie in zijn stem deze tekst uitspreekt (> op Youtube, zoek Shouf Shouf Habibi trailer). De beelden uit de film deden me een beetje denken aan mijn bezoek aan het randgebied van de woestijn in Tunesië. Aan de potten en pannen zag ik Afrika van beneden de Sahara terug, waar ik langere tijd bivakkeerde. Door Turkije ben ik vertrouwd met een Moslimcultuur. En dus, dacht ik, is Marokko vast van alles wat ik ken iets in het midden en zal ik weinig nieuws zien. Niets bleek minder waar.

Meisjes vinden het hier wel mooi, weet je. 'Zo romantisch'.
Rot toch op man. Zand en stenen, meer is het niet.
Waarom dacht je anders dat half Marokko in Nederland zit.
Omdat er in Marokko zoveel te doen was en je zoveel geld kon verdienen?
Shouf Shouf Habibi

TEKST: ESTHER WOUTERS

Wij vliegen op Nador, in het Noord Oosten van Marokko. Nador ligt in de regio Oriental. Hartje Rif-gebergte, waar het gros van de Marokkaanse migranten in Nederland vandaan komt. Voornaamste inkomstenbronnen: handel in fruit en groenten en het geld dat Nederlandse Marokkanen naar hun familie sturen. Onze delegatie uit het Groen Onderwijs is maar klein, 12 mensen. We zijn dit schooljaar de tweede lichter. In een week bekijken we het gebied tussen Nador en de regionale hoofdstad Oujda intensief. Bedoeling van de reis is een beeld te krijgen van het gebied waar onze Nederlands-Marokkaanse migrantenkinderen hun roots hebben. Kiemen voor samenwerking met het Nederlandse groen

onderwijs leggen. Hopelijk krijgen we ook nog ideeën hoe we de Marokkaans- Nederlandse leerlingen in het kader van Kies Kleur in Groen kunnen interesseren voor groene opleidingen in Nederland.

Groen, groener, groenst

Al tijdens de rit van Nador vliegveld naar het hotel voor die nacht, kijk ik mijn ogen uit. Schone straten, netjes gepleisterde huizen in fijne aardekleuren en luxe auto's. Waarom zijn al die mensen hier in hemelsnaam vertrokken, vraag ik me af. 'Die nieuwbouw is iets van de laatste 10 jaar', vertelt Judith Richters van CPS. 'Er is in de afgelopen tijd zo'n enorme economische groei

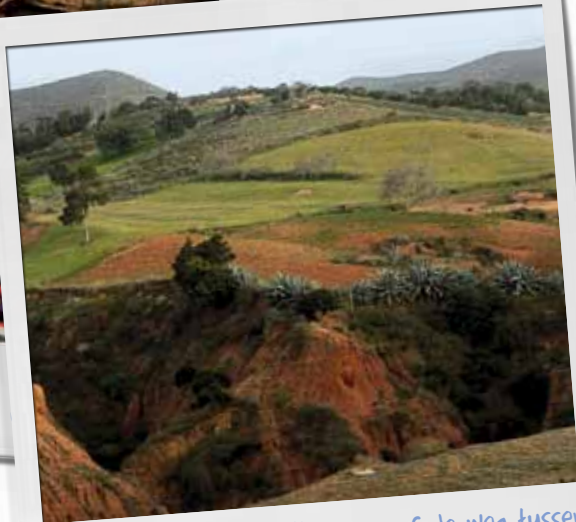
(VO-school) in Jerada. Alle
stenen een olijfbom bij de school

etje in vele formaten en soorten rijden af
in bij de groente en fruitveiling in Oujda

Groente en fruitveiling Oujda:
kist verse appels gaat mee

Groene bergen en valleien vanaf de weg tussen
Ras El Ma en Kariat Arkmane

geweest hier in de regio, eigenlijk is de stad haast vernieuwd'. Judith begeleidt deze reizen zo'n twee keer per jaar, samen met Ton van Vught, een gepensioneerde schooldirecteur.

De verzorgde behuizing en bestrating blijkt niet de enige verrassing van noord-oost Marokko. Het is er groen, groener, groenst. Niks zandbak, niks stenen, maar bergen en valleien met oeverloos veel begroeiing. En citrusbomen, vooral de sinaasappels groeien op elke hoek van de straat. De eerste nacht brengen we door in een hotel in Nador wat van binnen en van buiten volgeplakt is met houtsnijwerk, mozaïek en tegeltjes. "Meisjes vinden het hier wel mooi, weet je, 'zo romantisch'." Dat klopt dan weer wél aan het beeld uit Shouf Shouf Habibi. Dit 1001-nacht interieur is gewoonweg adembenemend voor alle meisjes van alle leeftijden in de wereld. Ik val er gelukkig in slaap.

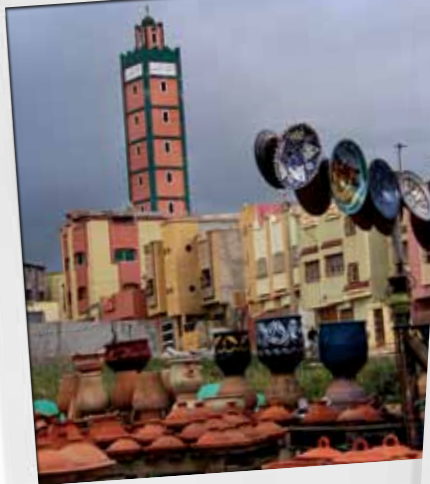
De week kent een programma vol professionele en culturele excursies. Een bezoek aan de milieuvereniging voor docenten, de vrouwenopvang, een mislukt vakantiedorp en één in aanbouw dat beter moet lukken, een groothandel in groenten en fruit, het regiokantoor en de regionale directie van het beroepsonderwijs, een handvol groene scholen, een melkfabriek, schapenboerderij, plattelandsinternaat, een school voor voortgezet onderwijs, een sinaasappelplantage. Daarnaast dan nog de culturele inijkjes.

Le Maroc Vert

Bij bijna alle professionele excursies valt de term wel een keer: 'Le Maroc Vert' – vertaald: 'Groen Marokko'. Een omvangrijk nationaal plan voor de ontwikkeling van de landbouw. Tot 2020 wordt er 900 miljoen euro in gestoken door de overheid, waar de regio Oriëntaal bij uitstek van profiteert. Men verwacht er nogal wat van. Het Bruto Nationaal Product verdubbelen, de export een keer of vijf vergroten, anderhalf miljoen extra mensen aan het werk helpen en de opbrengsten

'Meisjes vinden het hier wel mooi, weet je'

in de sector twee à drie keer vergroten. In de praktijk komt het neer op een regionale aanpak, met regionale plannen. Wat daar dan bijvoorbeeld in staat, zijn sociale projecten voor keuterboertjes om hun armoede te bestrijden. Maar ook het reorganiseren van de productie van granen zodat er meer efficiëntie en rendement ontstaat. Het opleiden van landbouwers krijgt in alle plannen veel aandacht. De grotere doelstellingen zijn om het inkomen van landbouwers te verhogen, genoeg voedsel te produceren om alle Marokkaanse monden te voeden, natuurlijke bronnen in de regio te beschermen en Marokkaanse landbouw goed in de markt te zetten, nationaal en internationaal. >

Aardewerk op de markt

Les in groepen op een kleine plattelandsschool
In Boukhrisse

De inpakafdeling in een
melkfabriek in Oujda

AOC's al aan de slag in Marokko

In Nederland zijn sommige branches en AOC's al op de rijdende trein van Le Maroc Vert gesprongen. Boomkwekers uit Zundert gaan planten en bomen leveren. De Marokkanen hebben naar het schijnt grote belangstelling voor een breed assortiment, zoals laanbomen, bos- en haagplantsoen, containerteelt en fruitbomen. Vooral bloeiende heesters staan bovenaan het verlanglijstje. Het Prinsentuin College doet actief mee met de beweging van de boomkwekers. Eind 2011 gaan er zo'n 15 studenten van het Prinsentuin College voor een paar maanden naar de stad Mohammedia om daar workshops 'planten stekken' te geven. En Marokkaanse studenten zijn inmiddels in Nederland op bezoek geweest voor een vakopleiding. Daarover leer ik in deze week trouwens, dat het krijgen van een visum voor bezoek aan Nederland voor Marokkaanse jongeren heel lastig is. Ik word er nijdig van. Kom op nou! Marokkaanse jongeren van, pak hem beet, 19 willen na een paar weken toch ook gewoon terug naar hun vader en moeder! AOC Friesland is met leerlingen naar Sidi Ifni geweest, waar ze met Marokkanen aan het verbeteren van de groene leefomgeving hebben gewerkt. Ze knappen verpauperde stadstuinen en parken op, snoeien bomen en plantenborders; plaatsen speeltoestellen en bankjes. Daarnaast wordt er geholpen om een kwekerij op te zetten bij de school en aan het park.

Hands-on-mentaliteit

Het viel al op vanaf het eerste bezoek bij de milieuvereniging van docenten: hier zijn mensen aan het werk die gedreven zijn, een doel voor ogen hebben. De milieuvereniging draait bijvoorbeeld op 25 vrijwillige

docenten. Scholen komen vrijwillig met hun leerlingen langs voor projecten en lessen. De docenten hebben sponsors geregeld om het centrum in te kunnen richten, de Koning heeft het geopend. De aanwezige docenten stralen enthousiasme en trots uit. Diezelfde doelgerichte gedrevenheid treffen we bij de directeur van vrouwenopvang Ain Ghazal. Mishandelde vrouwen worden hier opgevangen met hun kinderen. Allerlei types komen regelmatig aan de poort om verhaal te halen. De vrouw die dit heeft opgezet is één brok moed. Bovendien is ze in beeld bij – alweer – de Koning, die de rechten van vrouwen onlangs heeft laten vastleggen en pal achter haar vrouwenopvang staat. Wat is dat toch met die Koning hier? Ondanks dat er ook in Marokko armoede en onrust is, wordt de man op handen gedragen. Waarschijnlijk vanwege alle vernieuwingen die hij heeft doorgevoerd. Hij ziet er ook best vlot uit, zoals hij van dat rode doek overal op ons neerkijkt, charmant posierend. Telkens als ik bedenk dat die hands-on-mentaliteit, die we hier zien, vast de uitzondering is in plaats van de regel, is er een volgend bezoek met alweer hetzelfde type -gedreven- mensen. De scholen zijn doodleuk competentiegericht onderwijs aan het invoeren (met alle problemen van dien, maar dat terzijde), voedingsbedrijven zijn ISO-gecertificeerd en gebrand op maximale productie, de directeur van het internaat voor plattelandskinderen heeft net een joekel van een wasmachine geregeld, ondanks dat de geldpot eigenlijk leeg is. Een week met excursies heldert dit vraagstuk niet op.

Groepsgebeuren

Want duidelijk is inmiddels dat deze reis niet alleen over Marokko gaat. Het gaat ook over ons, met zijn twaalven

Sinaasappels vers van de boom. Lekker smullen op een sinaasappelplantage in Berkane

1001 nacht mozaiek in Babel in Nador

Koning Mohamed VI van Marokko: dit portret komen we bij al onze bezoeken weer tegen

in de bus. We hebben vertegenwoordiging van Helicon Opleidingen, Edudelta College, het Kies Kleur in Groen programmamanagement, Stoas Hogeschool en CPS. Bij elk ritje wisselen we in de bus van plaats, waardoor we ieder meer dan de gemiddelde wekelijkse vergadertijd intensief met elkaar praten. 'Wat doen jullie nu precies vanuit Kies Kleur in Groen landelijk?', is de meest gestelde vraag aan mij die week. Andersom heb ik als vraag, hoe het gaat op de vestigingen met Kies Kleur in Groen. Ik hoor enthousiaste verhalen over waar iedereen mee bezig is en merk, niet voor het eerst, dat allerlei informatie over het landelijke programma niet vanzelfsprekend bij docenten en teamleiders terechtkomt.

De opbrengst

Wat heeft de reis me nu gebracht, bedacht ik nadat ik eenmaal thuis nog eens door mijn spullen bladerde. Ik wilde graag ideeën opdoen voor wat samenwerking met Marokko het groen onderwijs kan opleveren voor werving van Marokkaans-Nederlandse leerlingen. Dat is gelukt. Het ligt voor de hand hen te triggeren met alle kansen die Le Maroc Vert biedt. Door in voorlichtingen te vertellen over de mogelijkheden die er zijn om als

ondernemer in te stappen en geld te verdienen. Dat zal dan wel over handel moeten gaan. Want daar weer gaan boeren of tuinieren, daar zullen we geen groot publiek mee trekken. Dan is er nog de belevingskant van zo'n studiereis. Ik ben anders tegen Marokko en Marokkanen gaan aankijken, het Shouf Shouf Habibi-beeld blijkt erg eenzijdig en voor grote delen van het land onwaar. Dan het groepseffect. Het uitwisselen van kennis en erva-

'Het Shouf Shouf Habibi-beeld blijkt erg eenzijdig'

ringen in de bus en vooral de intensiteit daarvan, was een soort cadeau, ik had niet verwacht dat deze reis dit extraatje zou bieden. De reis geldt voor de mensen die mee zijn geweest als een start van samenwerking tussen het Nederlandse en Marokkaanse groen onderwijs. Of die opzet is geslaagd, kunt u zelf constateren door de komende twee jaar de website van Kies Kleur in Groen te volgen. Daar delen we alle goede voorbeelden van die toekomstige samenwerking met u. ■

'Je bent er dag en nacht mee bezig'

Salih Arslan

Lees meer over Salih op www.kieskleuringroen.nl wall of fame

Van tolereren naar respecteren

De leerlingen praten vaak over, maar zelden mét homoseksuelen. Ze noemen elkaar homo, imiteren homo's en kwetsen zo vaak onbewust mensen met andere gevoelens. Een workshop over homoseksualiteit, tijdens de diversiteitsweek op het Clusius College in Hoorn, verkleinde de kloof tussen feiten en vooroordelen.

TEKST EN FOTOGRAFIE: GERRIT STRIJBIS

Een homofiele leraar, een lesbische zus of een teamgenoot met een andere geaardheid. De teksten op posters in de gangen van de school dwingen leerlingen na te denken over hun houding tegenover homoseksuelen. Zonder enige vorm van bijval of afkeuring sjokken

'Commandant van een marineschip, parachutist én homoseksueel'

de jongeren deze morgen echter naar hun lokaal. Vanmorgen nemen ze deel aan een workshop homoseksualiteit als onderdeel van de Diversiteitsweek (kader) voor de eerstejaars mbo-leerlingen van het Clusius College in Hoorn. Het programma richt zich op een aantal opleidingseisen voor het onderdeel Leren, Loopbaan en Burgerschap (LLB). Deze passen bij de doelstellingen van Kies Kleur in Groen.

Tolerantie

Alleen Wesley en Vincent brengen variatie in de in jeans, donkere sportieve jassen en onopvallende shirts gestoken jongeren. Wesley viste deze morgen een petje en een fleurige outfit uit zijn garderobe, Vincent koos ondanks de nachtvorst voor een korte broek en badslip-

pers. "Ik anticipeer op zon", licht hij toe. De jongeren ploffen neer, wrijven de laatste slaapresten uit hun ogen, bestuderen hun nagels, staren in het niets of wisselen enkele regionale nieuwtjes uit. Het walsachtige ritme van het Westfries dialect versterkt de indruk van een relaxte en afwachtende groep. Mompelend beantwoorden ze de groet van Silvain Benistant, die met een collega namens het COC Kennemerland deze workshop verzorgt. Zijn afgetrainde postuur, sportieve kleding en vlotte tred duiden op dynamiek. Zijn ambities voor deze morgen versterken dit gevoel: "Ik hoop dat leerlingen homoseksualiteit straks niet alleen tolereren, maar ook accepteren en respecteren." Hij trapt af met enkele feiten over homoseksualiteit. Zo legt hij uit dat homoseksualiteit geen aangemeten gedrag is, maar een genetische eigenschap. De klas luistert, knikt en beaamt. De leerlingen manifesteren zich al als tolerante burgers met oog en begrip voor anderen. Vanmorgen geen spoor van spot, bekrompenheid of discriminatie, hun gedrag ademt de sfeer uit van limonade met mierzoete cake. Schijn bedriegt, met enkele gerichte vragen trekt Benistant de vooroordelen boven water. Zo vinden leerlingen dat homoseksuelen provoceren tijdens de Gay Parade. Benistant pareert hun kritiek met feiten: "Exhibitionistisch gedrag beperkt zich tot een van de veertig boten." De leerlingen knikken begrijpend, maar het is de vraag of zijn antwoord de motor van hun

Yosha van der Steen:
'Diversiteitsweek vergroot respect voor homoseksualiteit'

Wesley (l) wisselt zijn mening uit met Benistant

Coc-vrijwilliger confronteert leerlingen met feiten

afweermecanisme tot stilstand brengt. De gefluisterde boodschap van Wesley aan een medeleerling zegt veel: "Dit hebben we op onze vorige school ook al een keer moeten aanhoren." Maar ze blijven beleefd. Platvloers venijn komt slechts sporadisch naar boven door een enkele in het algemeen geuite verwijzing naar lichamelijke intimiteit.

Acceptatie

De Rambo-cultuur doorbreekt de patstelling. De onverschilligheid valt weg voor interesse als Benistant iets over zijn ervaringen als commandant van een marineschip, parachutist en als deelnemer van een vredesoperatie vertelt. Aanvankelijk concentreren de vragen zich op legermaterieel. Met zijn militaire verleden als ijsbreker, stuurt Benistant de discussie weer naar zijn homoseksualiteit. De leerlingen erkennen dat zijn uiterlijk niet past bij hun beeld van homoseksuelen. Benistant merkt vervolgens op dat een op de vijftien Nederlanders ook niet overkomt als homoseksueel, maar wel een voorkeur heeft voor een partner van hetzelfde geslacht. Deze opmerking verandert een vrijblijvend praatje in een scherpe confrontatie. Enkelen schuiven ongemakkelijk over hun stoel, schrapen hun keel of draaien met hun ogen. Wesley haalt een ketinkje met de naam van zijn vriendin onder zijn T-shirt vandaan. "Ik niet, kijk maar, ik heb een vriendin", roept hij uit. >

Diversiteitsweek

Relaties bepalen de hoofdmoot van het programma van de Diversiteitsweek bij het Clusius College in Hoorn. Deze week moet de acceptatie en het respect voor mensen met een afwijkend leefpatroon vergroten. Namens het COC Kennemerland organiseerde Yosha van der Steen het programma waarvan respect, relaties en vriendschap de hoofdmoot vormden. Aan het einde van deze week blikt zij voldaan terug. Van der Steen: "We zijn meer dan tevreden." Haar tevredenheid meet zij numeriek af aan de bereidwilligheid van een leerling zich actief in te zetten. Ook kwam een leerling uit voor zijn homoseksuele gevoelens. Bovenal verschilde de sfeer bij het slotprogramma sterk met die van het startschot aan het begin van de week. Zo waren de leerlingen sterk onder de indruk van het levensverhaal van een lesbische vrouw in een rolstoel, de communicatie in gebarentaal van een dove homoseksuele man en het levensverhaal van een moslima met hoofddoek. Volgens van der Steen kwam het positieve gevoel van de leerlingen het beste tot uiting tijdens de afsluitende workshop zumba-dansen. "Een leerling die afgaand op zijn dansbewegingen uitsluitend de polonaise loopt, danste samen met de instructrice voor een groep van tweehonderd leerlingen. Dat tekent de sfeer en saamhorigheid."

Vincent:
'Iedereen is hier welkom'

Respect

Benistant informeert vervolgens of ze op hun school homoseksuelen kennen en haalt hiermee de spanning weer uit de lucht. Wat lacherig noemen de leerlingen enkele namen die voor dit predicaat in aanmerking zouden kunnen komen. Op de vraag of de leerlingen homoseksuelen als klasgenoten zouden accepteren, klinkt een mompelende bevestiging. Vincent drukt zich daarbij het duidelijkst uit: "In mijn ogen is iedereen hier welkom. Dat je een andere kleur hebt of homo bent, maakt niet uit. Iedereen heeft wel een eigenaardigheid. Ik loop hier in de kou met een korte broek en op m'n slippers." Hij geeft toe dat leerlingen elkaar regelmatig als homo aanspreken, maar ontkent kwetsende bedoelingen. Vincent vindt het belangrijk dat iedereen zich werkelijk thuis

Cherry Blossom

Cherry Blossom is getekend door **Abir**. Abir is zeventien en zit in de eerste klas van het MBO Mediacollege in Amsterdam. Na schooltijd helpt ze in de bakkerij van haar ouders. Later wil ze striptekenaar worden. Ze tekent Cherry Blossom al vier jaar. Voor het Kies Kleur in Groen Magazine ontdekt Cherry de werelden van het groene onderwijs. Abir geeft daar met haar tekeningen haar eigen invulling aan.

voelt op zijn school en wil ook helpen. Hij belooft buitenschoolse instanties te ondersteunen om het respect voor andere leefwijzen te vergroten. Benistant stelt aan het einde van de workshop dat homo's en hetero's elkaar vandaag echt hebben ontmoet. Op de route van tolereren naar respecteren is een col van de eerste categorie genomen. Hij hoopt echter op meer: "Totdat ik mijn geaardheid naar buiten bracht, beheersten pijn, angst en onzekerheid over mijn gevoelens een deel van mijn leven. Het zou mooi zijn wanneer deze workshops jongeren met dezelfde voorkeur motiveren hun geaardheid te uiten." ■

Plattelandscultuur

In de groene sector is homoseksualiteit moeilijker bespreekbaar dan in veel andere branches. Agrarische regio's zijn vaak dunbevolkt en religieus ingesteld. De bewoners denken negatiever over homoseksualiteit dan elders. AOC-leerlingen en agrarische werknemers komen daarom minder gemakkelijk uit voor hun homoseksualiteit. Adjunct-directeur Anke van Kruijssen van het Clusius College herkent deze houding. Ze ziet dat veel van haar leerlingen hun afkeer van homoseksuelen met een gemoedelijke uitstraling maskeren: "Onze leerlingen zijn vriendelijk, direct, nuchter, betrouwbaar en ijverig, maar verafschuwen afwijkend gedrag en schikken zich naar de gevoelsarme normen van de jongerencultuur op het platteland." Die tolereert overmatig alcoholgebruik en verdovende middelen, maar biedt amper ruimte voor minder gangbare relatievormen. Achter hun gemoedelijke masker schuilt soms veel pijn, angst en verdriet. Van Kruijssen: "Het aantal zelfmoorden onder jongeren ligt in deze regio beduidend hoger dan elders. Mogelijk bestaat er samenhang met de gesloten plattelandscultuur of onderdrukte homoseksuele gevoelens."

column

kaka-iiigee

Esther is programmamanager van Kies Kleur in Groen en woont in Wageningen. Ze is pleegmoeder van Eyüphan.

Tegen meiden

Zaterdagochtend, nog geen negen uur, met drie hele stille jongens in de auto. Het ritje gaat van Amsterdam-West naar Amsterdam-Zuid. De hele week hebben ze elkaar al buzzers gestuurd over MSN met de onheilstijding: het zijn meiden! Ze zijn echt niet zomaar bang. Uit ervaring weten ze precies wat er gebeurt als ze tegen meisjes voetballen. Ze verliezen de wedstrijd in minuut één. De meiden zijn een kop groter, er is een overmaat aan bloot been en onluikende borsten waardoor onze jongens niet weten waar ze moeten kijken, maar het ergste toch is wel het idee dat ze van meisjes zouden kunnen gaan verliezen. 'Van meisjes hè', zegt mijn pleegzoon. Wat dan vaak ook prompt gebeurt.

'Ah joh', zeg ik tegen hem, 'het zijn gewoon voetballers, en toevallig zijn het meiden.' Het helpt niet veel, zijn donkere ogen spreken boekdelen. De meiden hebben namen als Sterre, Evy en Sharon en ze kijken onvervaard naar onze spelers, met namen als Mohamed, Tarik en Osama. Het is duidelijk aan wie ze de winst op voorhand toebedelen. Ze zijn bloedfanatiek en sporen elkaar aan met bakken positieve opmerkingen. Als een van onze spelers hard valt, trekt er een lach over het gezicht van de meiden. Onze jongens sjokken op het veld. 'Eej, die meisjes spelen ruw', moppert mijn zoon als hij langs me loopt. 'Welkom in de rest van je leven', denk ik. Toch zie ik direct al in het begin van de wedstrijd iets wat ik nog niet eerder heb gezien. Hoppa, daar zet mijn zoon zomaar alweer zo'n mooi blond meisje weg. Ik zie hem zijn rug rechte. Jaha, ze zijn sterker geworden, de jongens. De meesten zijn nu veertien en raken wat breder geschouderd. Ze zijn eigenlijk ook niet echt kleiner meer, als ik het eens goed bekijk.

Ze scoren als eerste. Het jongensteam richt zich langzaam op. Op alle fronten blijken ze inmiddels een voorsprong te hebben. Ze zijn sneller, sterker in individuele duels, hebben meer schotkracht. Ik zie alsnog ongelof op hun gezichten als ze er zomaar nog twee inschieten. De Vera Keur langs de zijlijn blijft onvermoeibaar aanmoedigen en aanwijzingen geven. Het helpt niks, de meiden verliezen met 6-1.

Als de scheidsrechter affluit, overvalt me een euforisch gevoel. Ik verwacht dat Prem het veld op komt wandelen om te zeggen: 'En zo is het dus ook met jullie op school, jullie kunnen veel meer dan je denkt!' Ik zie in gedachten Malcolm X op een groot scherm, die zijn vuist opheft. Daarna verschijnt Mandela, hij richt zich op van zijn ziekbed en zegt: 'Now I can finally die'. En dan vuurwerk. Maar dat gebeurt allemaal niet. Op deze grauwe zaterdagmorgen in Amsterdam, geven de jongens uit West de meiden uit Zuid een achteloze hand, alsof ze nog nooit eerder ook maar een seconde van hun gedachten aan hen hebben gewijd. Alleen de opletende toeschouwer ziet, dat er een heel ander jongensteam het veld afloopt. Van jongens die nooit meer zullen verliezen van meisjes. Met voetballen dan.

Esther Wouters

Niet alleen het groene onderwijs is bezig met meer diversiteit, ook steeds meer bedrijven realiseren zich dat meer diversiteit een meerwaarde kan hebben voor de bedrijfsvoering. In de rubriek 'De praktijk van diversiteit' laten we een paar mooie verhalen zien uit het groene bedrijfsleven.

de praktijk van d

Mimoun

Broers Mimoun en Mustapha houden niet van binnen zitten

Ik wil je niet kwijt

Mustapha Anafnaf, 44, was met zijn ploeg groenwerkers vandaag aan het werk in Woerden. Ver van Veenendaal waar het hoveniersbedrijf van Van Ginkel is gevestigd. En ook zijn broer, Mimoun, 40, werkte vandaag voor een klant elders. Ze hebben het heel goed naar hun zin bij Van Ginkel, zeggen ze. En het werk is afwisselend en leuk. Het is dan het einde van de middag. Het natte weer van de afgelopen tijd was niet altijd zo handig voor hun werk, maar vandaag ging het goed.

Mustapha vertelt hoe hij 21 jaar geleden vanuit het noorden van Marokko in Nederland kwam. Zijn familie had een landbouwachtergrond. Binnen een paar maanden vond hij werk bij Van Ginkel dat hem juist om die reden aansprak. "Het was

wel even wennen hoor, want alles is dan nieuw." Bovendien heb je daar producten als sinaasappelen en meloenen en zijn de omstandigheden en de vegetatie hier wel even anders.

Maar hij volgde allerlei cursussen in Velp en Houten en verzamelde certificaten voor bosmaaien, motorzagen, veiligheid (VCA) en bedrijfshulpverlening. Hij leerde de planten en bouwde zo de kennis op waarmee hij kon promoveren naar voorman. Sindsdien geeft hij leiding aan een ploegje dat er op uit gaat. Onderhoud en aanleg bij bejaardentehuizen, bedrijfstuinen, particulieren of andere opdrachtgevers.

Gezellig

Zijn broer kwam tien jaar na hem in Nederland en kon na vier dagen starten

in het ploegje van Mustapha. "Ik had een paar jaar van alles wat gedaan in Spanje en sprak mijn broer. Die zei: het is gezellig bij ons. Waarom kom je niet hierheen?" Ook Mimoun deed cursussen en leerde veel. Sinds een jaar of vijf is ook hij voorman. "Heel veel mensen snappen het niet", zegt Mustapha. "Waarom werk je altijd buiten? Maar het is gezond en fris. Het is heerlijk." "Ik heb ook altijd buiten gewerkt", vult Mimoun aan. "Ik zou niet binnen willen zitten."

Dat mensen uit hun sociale omgeving vreemd kijken en vragen: vind je dat nou leuk, heeft ook te maken met hoe je het vertelt, denkt Mustapha. Tuinman klinkt anders dan hovenier. Tuinman spreekt volgens hem niet aan bij de mensen uit

iversiteit

TEKST: TON VAN DEN BORN | FOTOGRAFIE: MARION KLERKEN

Mustapha

Marokko. “Ze vinden het een laag beroep. Maar als je dan vertelt wat je allemaal doet, welke taken en hoe we dat zelf kunnen regelen, dan kijken ze heel anders.” Begin in groep 8 met geven van de goede informatie over het mooie beroep van hovenier, denken ze.

Zorgzaam

Op kantoor zit ook Chris van den Dikkenberg, vestigingsleider. “De drive van Van Ginkel was wel om andere doelgroepen binnen te halen. Vrouwen of mensen met een beperking. Het stond misschien niet op papier, maar de gedachte was er wel. Want als er werd gevraagd: hoe gaan jullie om met duurzaam werken, dan kun je ook denken aan diversiteit in het personeelsbestand en de maatschappelijke uit-

straling daarvan. Toen Mustapha zich aanbod, paste dat helemaal in die strategie.” “En om eerlijk te zeggen: we hebben het echt fantastisch met elkaar. Ook de klanten reageren zo. Vooral de oudere mensen hoor je dan: ze zijn zo zorgzaam.” Ja, knikt Mustapha, “maar ik vind ook dat dat gewoon bij het vak hoort. Je bent toch dienstverlenend bezig.” En, “nee,” reageert hij. “ik heb nooit meegemaakt dat mensen vreemd keken omdat er een ploegje blanke hoveniers onder onze leiding aan het werk was. De klanten niet, het publiek niet en ook de ploeg zelf niet. Maar het ligt er ook helemaal aan hoe je de taakverdeling doet ’s ochtends. Dat maakt overigens niet uit of je Nederlander bent of Marrokaan; als je zegt, je moet dit en je moet dat, dan werkt het niet.”

Vestigingsleider Chris van den Dikkenberg bevestigt de woorden van Mustapha: “Ik heb nooit iemand aan mijn bureau gehad die zei: ik werk niet met Marokkanen.” Maar, vervolgt hij, “het is best wel eens moeilijk geweest. Bijvoorbeeld op 11 september 2001; dan zit je toch even anders in de kantine.” Hij vertelt dat Wim van Ginkel toen ook een statement maakte dat discriminatie in het bedrijf niet wordt geaccepteerd.

Het werk bevalt hen zeer en een van de mooiere kanten van het werk is volgens beide broers ook hoe je een relatie opbouwt met de klant. “Ze weten wat ze aan je hebben. Zo’n klant roept dan bijvoorbeeld: ik wil je niet kwijt, hoor.” ■

Cultuurshock voor tuinbouwplegers

Groen onderwijs op excursie in de Bijlmer

“Bewoners van Amsterdam Zuid-Oost hebben echt geen enkele affiniteit met het boereengebied, ook al ligt het er náást!” Stadsdeelvoorzitter Marcel La Rose kan het niet duidelijker zeggen. Al is de Bijlmer van oorsprong landbouwgebied, nu doet niets meer daar aan herinneren. In het stadsdeel, beter bekend als ‘De Bijlmer’, wonen 147 nationaliteiten in 44.000 huishoudens. Van alle nationaliteiten is de Surinaamse het meest vertegenwoordigd. Toch ziet –zelf ook van Surinaamse afkomst– La Rose wel groene mogelijkheden voor het gebied en de jongeren die er wonen. Voedsel speelt een namelijk een belangrijke rol in de cultuur. En waar komt dat voedsel vandaan..... juist!

TEKST EN FOTO'S: MIRJAM KUGGELEIJN

Het is een prachtige zonnige dag wanneer ik richting Amsterdam rijd. Het is maar 20 minuten rijden van het Gooi naar de Bijlmer, een stukje Amsterdam waar veel Nederlanders een beeld van hebben. Klopt dat beeld (nog)? En hoe verhoudt het zich met de ‘groene onderwijscultuur’? Vandaag gaan we het ontdekken. We gaan op excursie in de Bijlmer, met de community van Kies Kleur in Groen en met docenten uit het hele land, van Friesland tot Limburg. We worden de hele dag rondgeleid door Clarence en Aries. Beiden werken ze voor ‘No Limit’, het pop- en cultuurpodium van de wijk. Ze beloven ons een optreden van een aantal talentvolle Bijlmerse kids, aan het einde van de dag. Het cultuurgebouw doet van alles voor de jongeren in de wijk; er is zelfs een eigen radiostation met een zeer professionele studio.

Lopen door de Bijlmer

Maar eerst gaan we sfeer proeven en cultuur snuiven. Amsterdam Zuid-Oost zit de laatste jaren in de lift. Er wordt veel geïnvesteerd. Men wil graag een diversere bevolking aantrekken, dus maken veel flats

in één flatgebouw, sprak men over ‘mijn flat’. Iedereen was starter in Nederland en zat in hetzelfde schuitje. Nu ontstaan ook hier verschillende ‘klassen’: wijkbewoners die succesvol zijn in de maatschappij, en mensen waarbij het wat minder gaat.

‘Voedsel kan een mooie brug slaan tussen de bewoners en belangstelling voor groen’

plaats voor laagbouw. Jammer genoeg gaat dat juist weer ten koste van het groen in de buurt. De multiculturele bevolking woont hier graag. De flats zijn ruim, de voorzieningen goed en de saamhorigheid groot. Al neemt die de laatste jaren wel iets af. Vroeger woonden vaak meerdere families

Via gerenoveerde buurten en ruim opgezette woonwijken, komen we bij het monument voor de Bijlmerramp. Ook hier zien we de resultaten van de renovatie-inspanningen. Hoe een negatieve gebeurtenis wordt omgezet in iets positiefs. Het monument is indrukwekkend.

Even verderop komen we bij een speel- en sportplek. Recht voor hun voordeur, beschikken de bewoners over een basketbalveld, atletiekbaan en een heuse buitengym. In de zomer vinden hier vaak spontane buurtfeesten plaats. Dan wordt er muziek gemaakt, gepraat en ontmoet. Het is nu stil, maar ik zie het helemaal voor me. Gettoblaster erbij, rappende jongeren, coole gasten, leuke chickies; YO! Tegelijkertijd probeer ik me een vet schuurfeest in –laten we zeggen- Appelscha voor te stellen: gitaar en open vuur, stoere bierdrinkende jongens en blozende meiden. Snoop Dog vs Normaal.

Op de markt

Op de Kraaiennestmarkt, even verderop, vinden we een rijke hoeveelheid groenten, fruit en exotische levensmiddelen. Voor wie houdt van koken, is dit een waar paradijs. Ook allerhande kleding en nog meer koopwaar is er te vinden. Ik bedenk me dat ik hier best wat vaker naar toe kan. Leuk, zo'n heel andere wereld en toch zo dichtbij. We praten met marktkoopman Mario. Van oorsprong Surinamer en nu heeft hij een goed lopend in- en exportbedrijf van groenten en fruit. Suriname is echt booming business, vertelt hij. Het land is in opbouw en biedt zo veel kansen. Op het gebied van tuinbouw zeker! Daar denken de Surinaamse

jongeren die hier in Nederland opgroeien vaak niet aan.

Voordat we teruglopen naar 'No Limit', brengen we nog even een bezoekje aan Boer Dirk. De kinderboerderij is een leerbedrijf midden in de Bijlmer en niet meer weg te denken op deze plek. Het brengt de kinderen daar net een beetje meer respect voor de natuur en dieren bij. Leerlingen die er werken zijn voornamelijk afkomstig van praktijkscholen. Je ziet ze opbloeien daar. Werken met levende have, met groen, doet ze goed. Dat is voor ons geen verrassing natuurlijk!

Terug binnen bevestigt stadsdeelvoorzitter La Rose het ook: "Het is jammer dat de jongeren zo weinig in aanraking komen met de natuur. Misschien moeten we aan de randen van Zuid-Oost, tuinbouwprojecten opstarten, zoals ze in Barcelona doen. Buurtbewoners telen daar hun eigen voedsel! Dan worden we hier ook allemaal tuinbouwplegers".

Voor het groene onderwijs is een bezoek aan de Bijlmer een dag in een andere cultuur. En toch, de jongeren die aan het eind van de dag staan op te treden voor ons, in hoeverre verschillen zij écht van de gemiddelde AOC-leerling? Op het eerste gezicht heel veel, maar ook zij hebben dromen en ambities. Als ze met elkaar zouden

kunnen kennismaken, en respect hebben voor elkaars cultuur, zou zo'n dagje Bijlmer wel eens een prachtige eyeopener kunnen zijn. ■

Bijlmerexcursie voor groene leerlingen

Wilt u zelf met leerlingen een excursie doen in de Bijlmer? Dan kunt u zich nu inschrijven bij Clarence en Aries. Een activiteit die heel goed past bij een van de doelstellingen van Kies Kleur in Groen: verbinding maken tussen het groen onderwijs en de pluriforme samenleving. Over de Bijlmer leven veel vooronderstellingen bij jongeren én volwassenen. Dat maakt een Bijlmerexcursie een beetje spannend en des te leuker voor jongeren. In de vertrouwde handen van Aries en Clarence zullen zij een reëel beeld krijgen en merken, dat het gebied heel wat meer te bieden heeft dan het eenzijdige beeld dat de media geeft van de Bijlmer. Kijk voor meer informatie op de website van kieskleuringroen: <http://www.kieskleuringroen.nl/cms/paginas/nieuws/bijlmerexcursie-voor-groene-leerlingen194.html?searchresult=1&sstring=bijlmer>

Kies Kleur in Groen Award 2011/2012

Op 28 maart wordt in Almere voor de tweede keer de Kies Kleur in Groen Award uitgereikt. Dit schooljaar worden er in 2 categorieën prijswinnaars gekozen voor de Kies Kleur in Groen Award.

TEKST: ESTHER WOUTERS EN GERRIT STRIJBIS

Categorie 1: Externe oriëntatie

Heeft u dit jaar de verbinding met de pluriforme samenleving succesvol opgezocht in uw activiteit? Deuren en ramen opengezet en samengewerkt met de stad, de wijk, gemeente, diversiteitsorganisaties, sleutelfiguren? Meld uw activiteit aan bij Kies Kleur in de Klas. Uw inzending dingt automatisch mee met de Award-verkiezing. Zo verdient u ook nog eens € 250,- met uw nominatie, want dat is de beloning voor opname van uw activiteitenbeschrijving op de website van Kies Kleur in de Klas.

Categorie 2: Kies Kleur in de Klas

In oorsprong is Kies Kleur in de Klas een grassrootsproject. Dat betekent dat kleinschalige activiteiten worden beloond. In dit geval wordt elke uitgevoerde en geëvalueerde activiteit met leerlingen rondom diversiteit beloond met € 250,-. Ook kleine activiteiten kunnen groots zijn. Daarom dingen alle activiteiten die gemeld zijn bij Kies Kleur in de Klas mee naar de Kies Kleur in Groen Award.

**GEEF UW PROJECT ZO SNEL
MOGELIJK OP VIA
WWW.KIESKLEURINDEKLAS.NL**

Kanshebber categorie 1: Vooroordelen wegpoetsen

Vieze handen, zwaar werk, logge koeien en mestproblemen. Moeiteloos verwoordden de leerlingen uit groep acht van basisschool De Vuurvogel in Helmond hun indruk van een baan in de groene sector. Hun mening over deze bedrijfstak en het groene onderwijs kwam naar voren tijdens een voorlichtingsbijeenkomst op deze multiculturele basisschool. Meer dan zestig procent van de leerlingen is allochtoon. Susanne Mewissen, projectleider Kies Kleur in Groen voor het CITAVERDE College en Marlies Scheres, adjunct-directeur van de locatie Horst verzorgden deze bijeenkomst. "Ook hier liepen we weer tegen de bijna spreekwoordelijke vooroordelen op," constateert Mewissen. Om allochtone leerlingen een volledig en juist beeld te verschaffen over de mogelijkheden van het groene onderwijs en bedrijfsleven betrok het CITAVERDE College deze school bij de jaarlijkse voorlichtingsronde aan basisscholen.

FORUM, een kennisinstituut voor multiculturele vraagstukken, bracht het CITAVERDE College in contact met de Vuurvogel. Mewissen stelde vervolgens in overleg met de leerkracht van groep acht en een beleidsmedewerker van FORUM een programma samen. Voorafgaand aan het ochtendprogramma in de klas sprak ze met een aantal ouders. Mewissen noemt het bezoek aan de Vuurvogel vernieuwend voor het CITAVERDE College: "Met dit initiatief richten we ons nadrukkelijk op een nieuwe doelgroep." Dat maakte ook een andere presentatie van het voorlichtingsmateriaal noodzakelijk. Ook bij de samenstelling van het voorlichtingsmateriaal bood FORUM de helpende hand. Mewissen: "Zij weten hoe je een allochtone doelgroep moet benaderen, wat hen aanspreekt. Daarom hebben we gekozen voor veel visueel materiaal."

Tastbare resultaten van het bezoek aan de Vuurvogel ontbreken nog. De meeste leerlingen hadden zich al aangemeld voor een vervolgopleiding. Toch kijkt Mewissen tevreden terug. Het verbaasde de leerlingen bijvoorbeeld dat het groene onderwijs zoveel mogelijkheden biedt. Zo waren ze enthousiast over de opleiding Design. Mewissen: "We zijn er in ieder geval in geslaagd de vooroordelen weg te poetsen." In samenwerking met FORUM wil het CITAVERDE College het aantal contacten met basisscholen met veel allochtone leerlingen uitbreiden. Daarnaast wil Mewissen ook leerlingen van het CITAVERDE College bij de bijeenkomsten betrekken.

> Meer informatie: s.mewissen@citaverde.nl

Kanshebber categorie 2: We lusten allemaal pizza en rijst

Leer jezelf en je klasgenoten kennen. Deze opdracht kregen de leerlingen uit de eerste klas van de vmbo-locatie Gorinchem van Wellantcollege. Ze kregen een lijst met karaktereigenschappen waarmee ze zichzelf en hun medeleerlingen konden beschrijven. Deze opdracht maakte deel uit van het vak Leefstijl. Hun docent, Vivian Lennarts, breidde de opdracht uit en vroeg de leerlingen iemand van buitenlandse afkomst te interviewen. Lennarts: 'Het geloof, de eetgewoonten en het familieleven zijn een greep uit de onderwerpen die tijdens deze gesprekken naar voren kwamen.' Na afloop van de gesprekken inventariseerde Lennarts de overeenkomsten en verschillen op een poster.

Voor veel leerlingen was het eindresultaat een eye-opener. Mensen met een andere huidskleur houden bijvoorbeeld ook van pizza en rijst en gaan ook graag met hun familieleden om. Lennarts concludeert dat dit project leerlingen in ieder geval aan het denken zet: "Als het over buitenlanders gaat roepen ze vaak maar wat. Ze baseren hun mening op de kreten van hun vrienden.' Ze stelt dat het leerlingen met een minder ontwikkeld bevattingsvermogen de meeste moeite kost een op feiten gebaseerde mening te vormen.

Lennarts vindt dat dit project bemoedigende resultaten heeft opgeleverd. Toch denkt ze dat er nog een aantal mogelijkheden bestaan om de resultaten verder te verbeteren. Zo vonden de leerlingen het lastig mensen van buitenlandse afkomst persoonlijk te benaderen. 'Je belt toch niet zo maar bij je Chinese buurman aan', noemt Lennarts als voorbeeld. Het kostte daarom veel tijd en moeite de drempelvrees te overwinnen. Om dit in de toekomst te voorkomen denkt Lennarts bij een volgende sessie zelf mensen van buitenlandse afkomst te benaderen: 'Je kunt bijvoorbeeld gasten uitnodigen in de klas.' ■

> Meer informatie: v.lennarts@wellant.nl of 0183-611611

Het kennis- en informatiepunt Kies Kleur in Groen is een onderdeel van het uitvoeringsplan Kies Kleur in Groen. Doel is om vraaggericht een bijdrage te leveren aan herijking en verbetering van het diversiteitsbeleid op afzonderlijke onderwijsinstellingen en locaties in het groene domein. Het is een vraagbaak voor schoolbesturen, -directies en – teams, ouders en leerlingen/studenten met betrekking tot diversiteitsbeleid. Aan scholen en teams, ouders en leerlingen/studenten wordt informatie verstrekt over beproefde methodieken (van FORUM zelf, maar ook andere kennisinstituten) waarmee diversiteitsbeleid vorm en inhoud gegeven kan worden. Tevens levert het kennis- en informatiepunt een bijdrage aan het opzetten van regionale netwerken met lokale instellingen op het gebied van culturele diversiteit.

Groene scholen kunnen contact opnemen met het kennis- en informatiepunt Kies Kleur in Groen wanneer zij bijvoorbeeld:

- input willen hebben bij het opstellen van beleidsplannen in het kader van Kies Kleur in Groen;
- op zoek zijn naar informatie over culturele diversiteit (factsheets, demografische gegevens, onderzoeken, enz.);
- culturele diversiteit binnen het team of onder de leerlingen bespreekbaar willen maken;
- specifieke activiteiten rond diversiteit (inspiratiesessies, workshops, trainingen, kennismakingsbezoeken aan instellingen van allochtonen) willen organiseren voor docenten, leerlingen, ouders;
- op zoek zijn naar deskundigheidsbevordering rond diversiteit;
- allochtone ouders en leerlingen willen interesseren voor groen;
- allianties willen aangaan met instellingen en organisaties van allochtonen in hun regio;

Groene scholen kunnen kosteloos gebruik maken van de diensten van het Kennis- en infopunt Kies Kleur in Groen.

Contact:

Voor meer informatie neem contact op met de heer Serdar Ucar beleidsmedewerker van FORUM T (030) 297 43 21, e-mail: s.ucar@forum.nl

Documenten

- Kies Kleur in Groen: demografische gegevens culturele diversiteit
- Sociale kaart van Noord Brabantcolofon

www.forum.nl

JE PROEFT HET VERHAAL

bijzondere ontmoetingen:

- tijdens kookworkshops
- in het huiskamerrestaurant
- op onze vergaderlocatie
- bij kleinschalige catering

WWW.TAFELVANZEVEN.NL

Tafelvanzeven is een educatief traject in Rotterdam voor vrouwen uit vele windstreken. Persoonlijk ondernemerschap van de deelnemers staat bij ons centraal. Naast educatie zetten wij ook kleinschalige leerwerktrajecten op.

Onze opgedane expertise rondom dit leerwerktraject en motivatie bij volwassen leeders bieden wij graag aan andere stichtingen en instellingen aan, bijvoorbeeld in het kader van deskundigheidsbevordering. Of wat dacht u van teambuilding in samenwerking met de vrouwen van Tafelvanzeven. Meer weten? Bel Inez Martin : 0610221873 of mail naar info@tafelvanzeven.nl

Rekening houden met culturele verschillen

Leerlingen toerusten voor participatie in een pluriforme samenleving. Onderwijs bieden dat aansluit bij specifieke leerbehoeften en de beleavingswereld van leerlingen met zeer uiteenlopende culturele achtergronden en thuissituaties.

En een schoolomgeving creëren waarin alle leerlingen zich thuis en veilig voelen. Hoe geef je dat concreet vorm?

SLO ondersteunt scholen bij het leren omgaan met culturele diversiteit. Bijvoorbeeld met richtlijnen voor een integrale aanpak van culturele diversiteit op school, instrumenten voor zelfevaluatie en voorbeelden van aansprekende activiteiten.

www.slo.nl/mbo/thema/kieskleur

slo

Hoe organiseert u, op uw groene locatie, culturele activiteiten in een (internationale) betekenisvolle context?

Onderwijsadviesbureau APS te Utrecht biedt verschillende ondersteuningsmogelijkheden. Een greep hieruit:

- *Opzetten* van masterclasses voor deskundigheidsbevordering op het terrein van diversiteitsbeleid;
- *Organiseren* van groene, interculturele, maatschappelijke stages voor het voortgezet onderwijs met behulp van mbo-groen-deelnemers;
- *Verkennen* van concrete veiligheidsissues op groene scholen en deze helpen oplossen;
- *Samen* met vertegenwoordigers van migratielanden helpen organiseren van culturele en/of internationale projecten;
- *Organiseren* van studiereizen naar migratielanden, in het bijzonder Turkije.

Meer informatie:
Dimp Rubbens, d.rubbens@aps.nl en
Klaas Doorlag, k.doorlag@aps.nl

Meer informatie over de APS-Turkijereizen:
Ali Ocak, a.ocak@aps.nl

Zie ook www.aps.nl/APSite/Onderwijssectoren/Projecten/Multicultureel/agenda

aps leren inspireren

colofon

Kies Kleur in Groen is een landelijk programma van alle AOC's, de VBG, Stoas Hogeschool en Aequor. Wageningen Universiteit en het Hoger Agrarisch Onderwijs onderschrijven de doelen van Kies Kleur in Groen. Kies Kleur in Groen wordt ondersteund door het ministerie van EL&I, de AOC Raad en het FORUM instituut voor multiculturele vraagstukken.

Programmamanagement:

Hilda Weges en Esther Wouters
Postbus 458 | 6710 BL Ede
T 0318-648900 | F 0318-641184
info@kieskleuringroen.nl
www.kieskleuringroen.nl

Redactie Kies Kleur in Groen Magazine:

Esther Wouters (programmamanagement KKiG)
Gertrude van den Brink (Wellantcollege en coördinatiegroep KKiG)
FORUM instituut voor multiculturele vraagstukken
Gerrit Strijbis (AOC Oost)
Toon van der Ven (Stoas Hogeschool)
Ton van den Born (Aequor)

Eindredactie Kies Kleur in Groen Magazine:

Mirjam Kuggeleijn (AOC Raad)

Fotografie:

Marion Klerken
Ton van den Born
Gerrit Strijbis
Hilda Weges
Mirjam Kuggeleijn

Concept en vormgeving:

YON-Vormgeefwerk

Drukwerk

Torendruk

ISSN nummer: 2211-2251

Het binnenwerk van het Kies Kleur in Groen Magazine is gedrukt op Rivive pure natural offset recycled white. ♻️

© 2011 Kies Kleur in Groen Magazine verschijnt twee keer per jaar in een oplage van 4.500 exemplaren. Overname van teksten is toegestaan onder bronvermelding en met toestemming van de redactie.

Lid worden van het Kies Kleur in Groen Magazine?

U ontvangt dit magazine nu bij uw Vakblad Groen Onderwijs, via uw onderwijsinstelling of de bedrijfsadviseur. Maar het is ook mogelijk om een abonnement te nemen op het Magazine. Bijvoorbeeld omdat u het liever thuis wilt ontvangen. Of omdat u wel betrokken, maar niet rechtstreeks verbonden bent met het groene onderwijs. In dat geval kunt u een abonnement aanvragen bij Marleen Jacobs via marleen.jacobs@aocraad.nl. Er zijn geen kosten aan verbonden.

Help ons mee het magazine mooier maken!

Heeft u goede ideeën voor het Kies Kleur in Groen Magazine? Of producten die we in de Bazar kunnen laten zien? Is er een onderwerp waarover we echt moeten schrijven in het Magazine? Vertel het ons! Mail de redactie via info@kieskleuringroen.nl.

→ Wint uw vestiging dit jaar één van de awards?

‘Je moet zorgen dat het een expeditie wordt, waarbij je samen aankomt’

Roël Chin-Kon-Sung

Lees meer over Roël op www.kieskleuringroen.nl wall of fame